

מעט לעט סיפורים קטנים מתולדות העתונות היהודית

עגנון על שגיאות דפוס

שגיאות דפוס היו והנן רעה חולה בעתונות, ועל אף כל המאמצים למנוען, הן תחורות ומופיעות.

הסופר הנודע ש"י עגנון התייחס לנושא השגיאות בשיר קטן שכתב בשנת 1930. השיר נדפס לראשונה ב"הארץ" מיום 1 באוגוסט 1958, במוסף לכבוד יובל השבעים של הסופר. השיר היה שמור בידי א"מ הברמן, והוא שהביאו לדפוס.

שבחו של נח

אני יושב בלייפציג
בלי שום הנאה,
כל היום עסוק
אך ורק בהגהה.

ואם תקנתי תבה אחת
כמו שהיא צריכה להיות,
מאותו תקן עצמו
צצות שתי שגיאות.

ואני קורא למסדר
ואומר לו ככה:
נשתדל נא, אדוני,
שתהא התבה כהלכה.

ואני יושב עמו ומוזע
ומתקן ומוחק,
והשטן עומד כנגדי
ומגחך ושוחק.

עתה אבין, עתה אדע,
מה שלא הבנתי כל הימים:
למה שבחו את נח,
שהיה צדיק תמים?

שכדי לעשות תבה אחת
צריכין הרבה כח...
עתה אבין, עתה אדע
שבחו של נח.



ד"ר משה גליקסון

ותבעו לשוחח עם העורך, ד"ר משה גליקסון. בהיכנסם לחדרו היכו אותו, בהכרזים שכך ייעשה למי שיפגע בעולים מפולין. הפרשה עוררה בזמן ההוא רעש גדול. אגודת הסופרים, מערכות עתונים, הסתדרות המורים, מוסדות ואישים פרסמו מחאות חריפות. אחד התוקפים נדון ב-17 ביוני ל-16 ימי מאסר וחברו ל-7 ימים.

תחת התרבות היידישאית העממית בארצות הברית, סבור הנרי ספוזניק מיו"א. "הן בעלות עניין למבצעים כמו גם לחוקרי אתנוגרפיה ומוסיקה, היסטוריונים ואנתרופולוגים." ההקלטות כוללות תוכניות מוסיקליות, חדשות, ראיונות, קטעים ספרותיים, פרסומות וביגראפיות מומחזות של אישים יהודים נודעים. מר ספוזניק סבור כי מדובר באוסף הגדול ביותר של הקלטות-רדיו בידיש, העולה בהיקפו על זה של ספריית הקונגרס בושינגטון.

בקרב יועמד האוסף לרשות הציבור.

("חדשות יו"א")

עלייה וקוץ בה

בימינו מרבים לעסוק ביחס הישראליים הוותיקים לעולים החדשים. הנושא אינו חדש, וגם בעליות שלפני קום המדינה הוא העסיק פעמים רבות את דעת הקהל ואת העתונות.

לעתים הגיעו הדברים לידי אלימות. כך היה בשנת 1926, כשהעלייה הרביעית דעכה, ובארץ פרץ משבר כלכלי. בעתונות הופיעו מאמרים ביקורתיים, ביניהם כאלו שייחסו את המשבר להרכב העלייה. זו, ברובה, הגיעה אז מפולין, וכללה אלפים מבני המעמד הבינוני שהתיישבו בעיר (בעיקר בתל-אביב), בניגוד למגמת התנועה הציונית, שרוב העולים יהיו חלוצים שיצטרפו להתיישבות העובדת.

ב-5 ביוני 1926 (כ"ג בסיון תרפ"ו) הופיע בעתון "הארץ" מאמר שתקף את באי העלייה הרביעית על חלקם במשבר. למחרת היום חשה כנראה המערכת שהגדישה את הסאה, ופרסמה הסבר, שהקלקלה בה מדובר נכונה לגבי כל תושבי תל-אביב והיא מתנצלת אם מישוה מהעולים נפגע.

עולי פולין התייחסו לדברי העתון בזעם רב. מושב מיוחד של הנהלת התאחדות עולי פולין דחה את ההתנצלות, והביע את זעמו על הפרסום הראשון, לפיו גדול חלקם של ה"פולנים" במשבר. מספר חמומי מוח מקרב עולי פולין הגיעו ב-7 ביוני למערכת "הארץ"

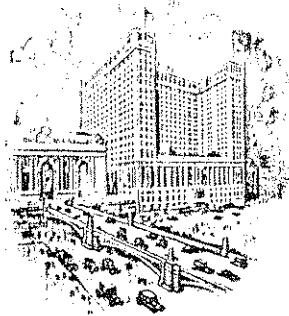
"ימי הרדיו" של ניו יורק

שידורי רדיו בידיש, שלא נשמעו זה 50 שנה, זוכים לאחורונה לתחייה מחודשת ולשימור.

המדובר בתוכניות ששודרו לפני עשרות שנים בתחנות הרדיו WBBC, WHN, WEVD ו-WMCA והוקלטו על תקליטים מוויניל, אצטאט וזכוכית לשימוש מקצועי, באולפני השידור. בדרך כלל לא נשמרו התקליטים לאורך זמן, אך 452 מהם ניצלו על ידי האספן ג'ז פרנקלין, איש טלוויזיה מניו יורק ונמסרו לארכיון יו"א בעיר.

"ההקלטות תורמות רבות להכרת התפ-

ז'בוטינסקי: יש להפוך את "הארץ" לביטאון ציוני רשמי



Zionist Executive,
77 Great Russell Street,
London, W.C. 1. England.

Gentlemen:

Mr. Lichtheim informs me that it has been decided to support the Haaretz in an unofficial way. May I point out that this would be dangerous, and likely to lead to disclosures which might compromise both the periodical and us. Nothing remains secret in Jerusalem, and if, one day, the competitors of Haaretz will choose to ask publicly whether a secret subsidy is being given, it will be morally impossible for anyone concerned to repudiate the allegation.

I am afraid that an incident of this kind must be considered as practically unavoidable in the atmosphere prevailing at present in Palestine. I cannot help thinking that the direct method would be ever so much preferable. If the Haaretz were purchased by the Executive as the official organ, and if in addition the editor would be appointed by the Actions Committee (not by the Executive), the paper would have both authority and freedom.

I submit that if possible you should kindly reconsider the decision recorded in Mr. Lichtheim's letter to me.

Yours faithfully,

V. Jabotinsky

מכתב נשכח של ז'בוטינסקי חושף את מצבו הכלכלי הקשה של העתון "הארץ" באביב 1922. במכתב מ-8 באפריל להנהלה הציונית בלונדון, מתריע ז'בוטינסקי, שביקר בעת ההיא בניו יורק, על ההצעה שהנהלה הציונית תסייע באופן בלתי-רשמי לעתון. דבר זה, מצייץ ז'בוטינסקי, עלול להיות מסוכן, שכן "כירושים אין דבר הנשאר בגדר סוד", ואם יום אחד מתחרי "הארץ" יחליטו לפרסם את דבר הסובסידיה, אי אפשר יהיה להכחיש את הטענה.

לדעת ז'בוטינסקי מוטב ללכת בדרך הישרה ולהביא לכך שהנהלה הציונית תרכוש את העתון ותהפכו לביטאון רשמי. שעורכו מתמנה על-ידי הוועד הפועל הציוני.

קרקע והתיישבות וכו' וכו', ודרישה להפסיק כל פעולה של היהודים.

השלטונות הרגיעו אותם בהבטחה שיחקרו ברבר ויעמדו על המשמר. ואנו מרגישים כבר בחקירה. כך אנו קוצרים את הקוצים הנורעים על-ידי פרסומיהם של קלי-דעת ו"גילויים" של מחוסרי-אחריות, ודווקא מבין החוגים שהם צריכים להיות הראשונים למשמעת ולחרדה לפעולותינו אלה.

אנו חוזרים, אפוא, ודורשים במפגיע כי תינתן הוראה מחייבת לבלוי פרסם כל ידיעה קלה הנוגעת לפעולת קרקע והתיישבות חדשה באיזה שהוא מקום בארץ, בלי נטילת רשות מהמוסדות האחראים לכך.

בכבוד רב
ח.ד. / בשם יוסף וייץ

ידך, ולהורות מה הם האמצעים שצריך לנקוט כלפי "דבר", החשוב והנכבד, כדי שישמור על המשמעת האלמנטרית הנדרשת ממנו בנוגע לפסום ענייני קרקע והתיישבות, לפחות בזמן חירום זה שאנו חיים בו.

אודה לך בעד תשובתך והגני יוסף וייץ

העתקים: ד"ר א. גרונבסקי; מר א. קפלן; מר זלמן רובשוב, מערכת "דבר".

לכבוד דן פינס
מערכת "דבר"
כאן

ג.ג.

אף-על-פי שהודעתי לך בפירוט כי בידיעה על התיישבות קבוצת רביבים אסור בתכלית האיסור לפרסם את שם המקום - עשית בדיוק את ההיפך והשם עסלוג' הופיע. וגרוע מזה, בראש הידיעה הכרות באופן בולט ביותר, שהמדובר הוא בנקודה עברית דרומה מבאר-שבע (הזכרת השם האחרון כמפלצת היא בעיני ה"אזהרים" שלנו). ולא הסתפקת בזאת: הוספת ופירסמת את מספר הדונמים אשר ברשותנו במקום הזה. אינני יודע מאין שאבת את הידיעה על גודל השטח, ומדוע היה עליך לפרסמה, מה עוד שבאופן רשמי אין לנו שטח כזה.

אין עדיין לדעת מהו הנזק שיצמח לנו מפרסום הידיעה הזאת. מלבד אשר היא מזיקה לגוף העניין היא הורסת את היחסים בינינו לבין המוסדות המיישבים.

בברכת חברים
אברהם הרצפלד

העתק: מר יוסף וייץ

2.9.1943

אל המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית

בהמשך למכתבי אליכם בעניין הפרסום ב"אשנב" וב"דבר" על אודות העלייה החדשה לעסלוג'. הריני להודיעכם, כי על יסוד הידיעה הזאת נתכנסו השייחים האלומניים מנפת באר-שבע במשרדי השלטונות שם, ודרשו ביאורים על חדירת היהודים לגפה זו, על קניית

צפורה

חד כעמי
החוד 50 אג'

לסאטירה, הומור ובכלל • בעריכת דן בראמרו, חיים חפר, שמעון צבר, עמוס קינו • גיליון 1 יום 9.26.1965 • מייסדו ועורכו הראשון: ד"ר הרצל

מדריך למשקיעים

מפעל המייצר אבטיחות לרובים אנו מודיעים לפאר חלקי אבק צבאי. זה מופק לשליטתו הממשלתית של כוח לאומי שמנהליו הקודמים סברו את מדיניותם - בנושא גם בר דגן. מפתח אי-אפשר יהיה להגיד כי דגן גדול אנו בנה. אנו נודע גזל בגן. מניות המפעל לא נשכרו השבוע ולא נורסה. MAT (תעשיית המפעל ברים וסיפורי גדים בעבר) נהפרכס כמייצר אבטיחות חסימות די רצועות בארץ. התערבות של אלי טוהר השפיע על תחיה. כמו של בן-גוריון הוצי להפקיד בכיר כי מסעל. המעלים עיפרים או מדיעים. המניות עמדו השבוע כמעט אטות מוחות לנסיגתו אל התקנת גזר לת. מלונת פיתוח (אגרות חוב) אגרות חוב של ממשלת ישראל, בעל אגירות אינו חייב מס ל- ממשלה כי אם למדינה. צמוד למדין והמדי. קיצוץ צמוד לסך המנות ושל המנות צמוד לשכר המנות ושכר העבודה צמוד לאשתי המאשת גמולה ביום חסינות. בעלת השקפה כי אנו מחפשי ב' רחוק של 10 אחוזים לשנה. אין פעילים עיפרים והסקרים די מרובים שונים תה.

ישראל תאחד את שתי הגרמניות

שיחות טודיות על איחודה מחדש של גרמניה במחסום, ארו"

כאח מיטרט לועיני המנות ב. נאשין

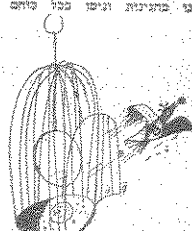
אל המנות נכנס שנקראה בברזיל אלה במסגרת ארו"ו עידי רעשה פנה מדיע מפרט נדרים לירי המסגרת הוקט אהל נקרא

עק הטייד מוליבא אל הנייל עם שביעם נשוחי כבר נמצאים בקוסם. כן הוחפן לשם מוליבא הנוול. מקודת יודיע דבר בבית. האר קוב קמדי. ושינוקת וילאביס מצפים לפישה חשאית פתישר

מדיע אלה בין שפראוס שנעלם ונמנא כנראה בישראל. לבין אול ברינס שיעלם וימנא כנראה כי ענינם באיחודה מחדש של גר. עתה מפגישה המדיית יודיע די מנה והקמתו של היריד תרבישי. לציון 20 שנה לכניסה המשוחפת

בהודמנות זאת

המדינה מנסה להשיג ולישוק חימה לבי כליו הארצית והממשלתית שלהם. לא רוצים במסמכים של שביעם נשוחי ונמנא כנראה בישראל. לבין אול ברינס שיעלם וימנא כנראה כי ענינם באיחודה מחדש של גר. עתה מפגישה המדיית יודיע די מנה והקמתו של היריד תרבישי. לציון 20 שנה לכניסה המשוחפת



התנצלות



הרגו מתנצל בפני הירי מדי זובלום, מ. רעשה אחרות. על שבתות קרובן להשפעה יודי בית מצויה. העבודת שיעדי הנכבד התנצל על כן בעילום שם. מדיעה על

הממשלה לא התפטרה

מדיעה על כן בעילום שם. מדיעה על

מדיעה על כן בעילום שם. מדיעה על

מקורו של האריסון

מדיעה על כן בעילום שם. מדיעה על

משב רוח רענן

מדיעה על כן בעילום שם. מדיעה על

רקוריאם ל"ציפור הנפש"

(ששמו השתנה מגיליון לגיליון). ראה אור בפברואר 1965. הכותרת הראשית עוסקת בנושא שנראה בימים ההם, לפני למעלה מ-25 שנה, דמיוני לחלוטין, אפילו "בצחוק". העתון הופיע במתכונת זו חודשים מספר.

העתון, שנקרא תחילה "ציפור הנפש", הופיע במסגרת "דיעות אחרונות", אך משלא הורשו עורכיו לפרסם כל מה שרצו, החליטו לפרושו ולהוציאו בכוחות עצמם. הגיליון הראשון של העתון העצמאי

במלאת שנה לפטירתו של דן בן אמוץ — סופר הומוריסט ועיתונאי — מובא כאן חלק משער הגיליון הראשון של "ציפורה נפש" — עתון סטירי שערך בשנות ה-60 יחד עם חיים חפר, שמעון צבר ועמוס קינו.